

Δ΄:

Τὸ καλὸ πηγάδι.

Τώρα κεῖται παρημελημένον, μ' ἐξηθρωμένα χεῖλην, κατεστραμμένας βυθμίδας, γέμον ζύλων καὶ πετρῶν ὡς πηγή ἀναθέματος. Αἱ βρύσεις χύνουσαι κατὰ συνοικίας ἄφθονον καὶ ὑγιεινὸν νερόν, ἀπεστέρησαν αὐτὸ καὶ τοῦ τίτλου ὃν εὐγνωμόνως τῶ ἀπένειμον οἱ κάτοικοι, ὃ δὲ ἐπαρχιακὸς δρόμος διελθὼν ἀπὸ πλησίον τὸ ἐξέθεσεν εἰς τὰς κακοθούλους διαθέσεις τῶν διαβατῶν. Τὰ παλληκάρια τοῦ τόπου δὲν συγκινοῦνται πλέον εἰς τὴν θέαν του κ' αἱ λυγεραὶ οὐδ' ἐνθυμοῦνται κἂν τὴν ὑπαρξίν του. Ἐρωτήσατε ὅμως τοὺς πρὸ εἴκοσι πρὸ εἰκοσιπέντε ἔτων νέους ὁποῖας στιγμὰς τοῦ βίου των ὀφείλουσιν εἰς αὐτό, ἴδετε τὰς μεμαραμένας ὄψεις τῶν γραιῶν πῶς ζωηρεύονται προσφέρουσαι τὸ ὄνομά του. Ὁ ἀπεφιλωμένος ἐκεῖνος χῶρος ἀνακαλεῖ εἰς αὐτοὺς ἐν λεπτομερεῖ παραστάσει ἔποχὴν ἠλόκληρον, ὅπως ἡ θεὰ τάφου ἐπαναφέρει εἰς τὴν μνήμην μας μ' ὅλας τὰς ἐξεις τοῦ βίου του προσφιλῆ νεκρὸν. Ἐπανευρίσκουν μυστικὰς χαρὰς ἐκεῖ κατασπαρρίσας, ἐκφραστικὰ βλέμματα ἐκεῖ ἀφεθέντα, λόγους ἀγάπης, κρύφια ἐναγκαλισματα, διακοπέντα αἴφνης ἐν τρόμφ ἀπὸ τὸ βῆμα διαβάτου καὶ μὴ ἐπαναληφθέντα ποτὲ πλέον, πόθους ἐκεῖ μείναντας ὡς φυτὸν μαρνανθὲν ἐν τῇ γενέσει του. Ὁλος ἐκεῖνος ὁ βίος τῆς νεότητος ὁ μυστικός, ὁ ἀφανής, ὁ κρύφιος, ὁ διαρρέων λαθρὰ διὰ τῆς καρδίας καὶ τῆς ψυχῆς, περιπολεῖ ἀκόμη δι' αὐτοὺς ἐκεῖ. τοὺς θίγει ἡδέως, τοὺς προσμειδιᾷ κ' εὐρίσκουν, οἱ ἀπόμαχοι οὗτοι τῆς νεότητος, τὴν δρόσον, τὴν εὐεργετικὴν δύναμιν τοῦ ἀπομάχου πλέον ἐκείνου ποτισῶνος.

Διότι τὸ Καλὸ πηγάδι ἦτο ὁ μόνος ποτισῶν τῆς κωμοπόλεως τότε. Ἀκόμη ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας τὸ νερὸν ἐσπάνιζεν ἐκεῖ. Καὶ ὄχι διότι ἐστερεῖτο ὁ τόπος πηγαδίων. Ἄλλ' ὅλα ἦσαν ἄτυχα, εἶχον γλυκὴ ἢ ὑφάλμυρον νερόν, ὅπως ἀκατάλληλον πρὸς πόσιν. Πρῶτος ὁ Χασάν Ἀλῆς κ' ἔπειτα ὁ Σιμάν ἀγᾶς, πλούσιοι καὶ φιλοπόλιδες τούρκοι, ἀνώρυσαν δύο μεγάλα πηγάδια, μετὰ τὸν Τζαφέρην τὸν γεφυρώσαντα τὸν Στρεμμένον, εὐεργετήσαντες κατὰ πολὺ τοὺς κατοίκους. Πλὴν ὁ Σιμάν ἀγᾶς ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐδάφους. Αἱ Νεραϊδες, αἱ ἔφοροι τῶν πηγῶν, ἐπλούτισαν τὸ πηγάδι μετ' ὅλων τῶν χαρίτων· ἕκαμαν τὸ νερὸν του διαυγές, ψυχρὸν, εὐπεπτον καὶ νόστιμον, ὥστε ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀπ' αὐτοῦ νὰ ὑδρεύωνται. Κ' ἐπορεύοντο καθ' ἡμέραν ἀπὸ τὰς πρώτας μεταμεσημβρινὰς ὥρας μέχρι βαθείας νυκτὸς αἱ γυ-

ναῖκες καὶ αἱ παρθένοι νὰ γεμίσουν τὰς ὑδρίας των ἔφερον οἱ ἐνδιαφερόμενοι νέοι νὰ ποτίσουν τοὺς ἵππους των· ἤρχετο καὶ ὁ γέρον νεροκουβαλητῆς μὲ τὸ ὄναρίον του νὰ γεμίσῃ τὰ μικρὰ του βυτία. Οὕτω συνητᾶτο ἐκεῖ ποικιλία χαρακτήρων καὶ παρήγετο ποικιλία γεγονότων. Ἡ γυναικεία φλυαρία ἐπετείνετο εἰς τὸ ἀκρότατον σημεῖον· τὰ νέα τῆς ἡμέρας συνεζητοῦντο καὶ ἀνελύοντο μετ' ἀκριβολογίας περισσῆς· ἡ κακολογία, ἥτις εἰς τὰς μικρὰς κοινωνίας περιβάλλει, ὅπως ἡ ἀράχνη τὰ ζυῦφια δι' ἀσφυκτιώδους ἴστού, ὀνόματα τινὰ ἐπίφθονα καὶ οἰκογενείας, εὐρισκεν ἐκεῖ ἐλεύθερον στάδιον ἐνεργείας. Ἄλλ' εὐρισκεν ἐλεύθερον στάδιον ἐνεργείας ἐκεῖ καὶ ὁ ἔρωσ ἀπὸ παρθένους ἀπλοϊκὰς καὶ ἀφελεῖς ὡς ἡ Ῥεβέκκα τὴν ὑποίαν συνήντησεν ὁ ταμίας τοῦ Ἀθραᾶμ ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ Ναχώρ· ἡ συζυγικὴ πίστις ἀπὸ γυναικας ὡς ἡ Πηνελόπη τοῦ δημοτικῦ τραγουδιοῦ, ἡ ποτιζουσα τὸν μαῦρον τοῦ ξένου χωρὶς νὰ τὸν ἀτενίσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς· ἡ φιλία ἀπὸ νέους πλήρεις ῥωμαλέων καὶ ἀνδροπρεπῶν αἰσθημάτων. Κ' ἐν γένει τὸ Καλὸ πηγάδι ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς κωμοπόλεως ὡς ἡ ἀγορὰ εἰς τοὺς ἀρχαίους.

Καὶ τὴν ἐσπέραν αὐτὴν ἡ ἰδία εἰκὼν παρετηρεῖτο εἰς τὸ Καλὸ πηγάδι. Ὁλος ὁ περίξ χῶρος κατεῖχετο ὑπὸ συμμιγῶς καὶ ἀδικόπου θορύβου. Ὁμίλοι γυναικῶν ἤρχοντο καὶ ὄμιλοι ἀπῆρχοντο μὲ τὰς ὑδρίας πλήρεις εἰς τὴν κεφαλὴν, ἢ τὰς χεῖρας ἢ ἐπὶ τῶν ὤμων· χαιρετισμοὶ ἀντηλλάσσοντο κατὰ διαφόρους ἐκφράσεις· γέλωτες κ' ἐπικλήσεις καὶ φωναὶ συνεμιγνυντο καὶ συνήχουν μὲ τοὺς κωφούς κτύπους τῶν ὑδριῶν καὶ τοὺς ὀξεῖς τῶν μεταλλίνων ἀγγείων· βλέμματα πονηρὰ διεσταυροῦντο καὶ ἀνακραυγαὶ ἐκπλήξεως μετὰ μορφασμῶν καὶ μειδιαμάτων ὑπόπτων ἐκυκλοφόρου.

Ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν χειλέων τοῦ πηγαδίου καὶ κάτω ἐπὶ τοῦ πετρίνου ἀλῶνός του σμῆνος ἠλόκληρον ἐχειρονόμει κ' ἐφλυᾶρει καὶ ὑδρεύετο ἐναλλάξ. Πέντε-δέκα σῖκλοι, ἀνήρχοντο διὰ μίαν στιγμὴν τῶν ἐγκάτων του, δέκα-εἴκοσι χεῖρες ἤρπαζον αὐτοὺς εὐθὺς καὶ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις τοὺς ἐκένουν ἐπὶ τῶν χασκόντων ἀγγείων. Ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς ὑδρεύσεως κ' ἐκ τῆς ἀμίλλης ὅπως μὴ ὑστερήσῃ ἡ μία τῆς ἄλλης παρήγετο σύγχυσις περισσοτέρα· τὰ σχοινία τῶν σῖκλων περιεπλέκοντο, αἱ πλήρεις ὑδρίαὶ ἐκένουντο κρυφίως εἰς ἄλλας ὑπὸ τινος πονηρᾶς βιαζομένης, εἴτ' ἐχύνοντο κατὰ γῆς ὑπὸ τινος εὐφροῦς σκανδαλιάρου, εἴτ' ἐξηφανίζοντο καθόλου, εἴτ' ἔθραυοντο πολλάκις ἐξ ἀλληλοσυγκρούσεως. Τότε

ἤρχιζον οἱ διαπληκτισμοί, αἱ κατάραι, αἱ χονδραὶ βλασφημῖαι, αἱ διαμαρτυρήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐγέλων κ' ἐφώναζον ἐμπαικτικῶς αἱ κάτω ἀναμένουσαι τὴν σειρὰν τῶν γυναῖκες.

— Νὰ τί σοῦ κάνει ἡ Κεβή· — τὴν βλέπεις!

— Καὶ δὲν ἀκουῖς γλῶσσα ποῦ σάβγαλε!

— Σὰν δὲν παίρνεις νὰ τῆς σπάσης τὴ βίκα 'ς τὸ κεφάλι!..

Ἐκουράσθησαν αἱ καλότοχοι νὰ περιμένουν τόσῃν ὥραν μὲ τὰς ὑδρίας πρὸ τῶν ποδῶν καὶ τὰς χεῖρας σταυρωμένας καὶ προσεπάθουν νὰ διασκεδάσουν ὀλίγον ἐξανάπτουσαι τὴν ἔριν διὰ τῶν λόγων. Παρέκει δύο γραῖαι, ἀφοῦ διὰ συναξαρτίου εὐχῶν ἔπεισαν μίαν παιδίσκην νὰ γεμίση τὰς ὑδρίας τῶν, προσεστραμμένοι πλησίον ἐβλέποντο καὶ ψι... ψι..., συνομιλοῦν στόμα μὲ στόμα περὶ σπουδαίας δῆθεν ὑποθέσεως. Πλησίον δ' ἐκεῖ δύσμορφος καὶ ἀστείος νεανίας ἔφερν ὑπερήφανον ἵππον νὰ ποτίσῃ κ' ἐζήτει ἓνα σίκλον. Ἄλλ' ὅλαι αἱ γυναῖκες ἤρνωῦντο νὰ τῷ δώσουν καὶ ὁ νέος ἠδημόνει καὶ παρεκάλει χαριτολογῶν.

— Μωρ' δόστε μου, νὰ μὲ ἰδῆτε καλὸ γαμπρὸ!...

Αἱ γυναῖκες ἐγέλων διὰ τοῦτο κ' αἱ παρθένοι ἐξεκαρδίζοντο. Μὰ τί νόστιμα ποῦ τὰ λέγει ὁ Φωτάκης!... Πλὴν ὁ νέος ἐβιάζετο, ἐβαρύνθη μόνον νὰ λέγῃ κ' αἰφνης ἤρπασεν ἓνα σίκλον ἀνασυρθέντα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν τοῦ πηγαδίου καὶ παρὰ τὰς φωνὰς τῆς ἀντλούσης κοντούλας γεροντοκόρης ἔφερν αὐτὸν εἰς τὸ στόμα τοῦ ἵππου του:

— Ἔτσι νὰ δροσίσω κ' ἐγὼ ἐσένα, κυρά μου! εἶπεν ἐν ἰλαρότητι ὁ νέος.

Γέλως θορυβώδης παρήχθη ἐκ τῶν λόγων τούτων. Πλὴν ἡ μία τῶν συνομιλουσῶν γραῖων ἐμόρφασε δυσαρέστως.

— Τί ξετσιποσιές ἀδελφή! εἶπε.

— Ἄμ' δὲν ἀκουσες τὰ χθεσινά; μπᾶ, ποῦ δὲν ξέρει πιά πῶς νὰ μᾶς βαστάξῃ ὁ Θεός!.. προσέθηκεν ἡ ἄλλη.

Καὶ ἤρχισαν ἤδη τὰ δύο λαδικὰ νὰ σχολιάζουσαν διὰ λόγων κλαυθυμῶν, μετὰ ψευδευλαβείας περισσῆς, τὴν χθὲς πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Καινούριου συμβᾶσαν σκηνήν. Ἡ καθαρὰ ἀλήθεια εἶνε ὅτι οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη τῶν γραῖων ἦτο ἐκεῖ. Ἦκουσαν τὸ γεγονός λεγόμενον εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας γειτονίας τῶν καθεμῖα καὶ ἤδη ἀφοῦ συνηκτῆθησαν ἔκριναν ἀναγκαῖον ν' ἀσχοληθοῦν ὀλίγον καὶ περὶ αὐτοῦ... Ἀκούεις, καλὲ νὰ μὲνῃ αὐτὴ καρφωμένη εἰς τὴν ταρατσα καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ κάτω νὰ τῆς διδῇ τὴν κουλούρα ἐμπρὸς τόσο κόσμου! ποῦ ἠκούσθη ἄλλοτε τοιοῦτόν τι... Ἐ, τί νὰ εἰπῇ· δὲν τὸ ἐπερίμενε ποτὲ αὐτὸ ἀπὸ τὴν Ἀνθὴν ἢ γραῖα Κωνσταντινὰ· τὴν εἰζέυρε τόσο φρόνιμη!... Ἄλλ' ἢ

γραῖα Βαγγελιώ ἐπέθεβαίου ὅτι δὲν εἶνε πλέον καιρὸς νὰ πιστεῦῃ κανεὶς οὔτε τὰ ἴδια του τὰ μάτια. Ἄπ' τὸ σιγαλὸ ποτάμι νὰ φοβάσαι. Ἄ! αὐτὴ πάντα τὸ ἔλεγε ὅτι χρήματα εἰμπορεῖν ἀπόκτησεν ὁ Στριμμένος, μὰ φρόνιμο κορίτσι δὲν ἀπόκτησε! Μπᾶ, Παναγία μου δὲν πᾶνε νὰ κάμουν τοῦλάχιστον κρυφὰ ὅτι κάμνουν, παρὰ φανερὰ ἐβγήκαν εἰς τοὺς δρόμους!...

Κ' ἐξήφθησαν μικρὸν κατὰ μικρὸν αἱ στρεβλαὶ ψυχαὶ τῶν λαδικῶν καὶ ἔγειναν οἱ λόγοι τῶν ἀκουστοὶ περίξ ὥστε νὰ προσελκύσουν καὶ ἄλλας γυναῖκας. Κύκλος εὐρὺς συνεκροτήθη περίξ αὐτῶν ἀπὸ μεσοκόπους, ἀπὸ παρθένους καὶ παιδίσκας ἀκόμη. Καὶ ὅλαι ἦσαν κατὰ πάντα σύμφωνοι μὲ τὰς γραῖας· οὔτε ἡ ἡλικία, οὔτε τὸ νεάζον πνεῦμα, οὐδ' ἡ ψυχὴ ἢ ἀκμάζουσα, οὔτε τὰ ἴδια τῶν ἀκροατῶν συναισθήματα ἤρχοντο νὰ ὑπερασπίσουν τοὺς δύο ἐραστάς. Τούναντίον καθεμῖα ἐκ τοῦ ὄμιλου ἐφρόντιζε πῶς νὰ ἐπισωρεύσῃ περισσοτέρας κατηγορίας ἐπ' αὐτῶν, πῶς νὰ φανῇ πρόθυμος ὅτι ἀποδοκιμάζει μετὰ μίσους τοιαῦτα διαθήματα. Ἐκοκκίνιζον τὰ πρόσωπα τῶν μεσοκόπων, σκανδαλιζομένων ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ· ἐφοβοῦντο αἱ καλαὶ μητέρες μήπως αἱ τοιαῦται σκηνὴν προσβάλουν τὴν ἠθικὴν τῶν θυγατέρων τῶν, τοῦ χωρίου Ὀλοκλήρου, κ' ἐκόπτοντο ἤδη καὶ ἀνεθεματίζον σχεδὸν τὴν Κυρὰ Παναγιώταινα, διότι δέχεται τὰς τοιαύτας παρεκτροπὰς τῆς θυγατρὸς τῆς.

— Ἐγὼ ἂν μῶκανε τέτοια τὸ κορίτσι μου, τὸ ἔσφαζα ἔμπρὸς 'ς τὸ κατῶφλι τῆς πόρτας μου· εἶπεν τραγικῶς χειρονομοῦσα εὐσωμος γυνή.

— Κακομοῖρα μάννα, θεὸς σχωρῆσῃ τὴν! τῷλεγε πάντα «ὁ κόσμος, μωρὲ παιδιὰ μου, ἐχάλασε· ἔτσι ποῦ πᾶμε θὰ μᾶς ἔρθῃ κ' ἄλλη νεροποντή!» προσέθηκεν ἡ γραῖα Βαγγελιώ μὲ τόνον θρηνώδη, ἐνθουσιωμένη τὰς περὶ νέου κατὰ κλυσμοῦ προφητείας τῆς μητρὸς τῆς.

— Ἄμ' σῶπα, καλότυχῃ! 'ς τὸν καιρὸ τὸν δικὸ μᾶς ποῦ νὰ γένουν τέτοια πράγματα!.. ἀντέκρουσε μωρόσοφον γραῖδιον.

— Ἐγὼ νὰ, ἐγὼ μωρὲς! μὲ βλέπετε ἐμένα; ἐκράζεν ἐπιδεικτικῶς ἡ γραῖα Κωνσταντινὰ. Ὡς τὴν ἡμέρα ποῦ τὸν πῆρα τὸν συχωρεμένο Κωνσταντῆ δὲν τὸν εἶδα 'ς τὰ μάτια... Ἄμα ἀπὸ μακρὰ ἐκαταλάβαινα πῶς ἐρχόντουσαν νὰ μὲ ἰδῇ, φραστ' ἐγὼ κ' ἔφευγα 'ς τοὺς γειτόνους νὰ κρυφθῶ ὡς ποῦ νὰ φύγῃ...

— Ὅχι σὰν τώρα κάνε, ποῦ μ' ὅποιον βρεθοῦν στέκουσαν καὶ μιλοῦσαν 'ς τοὺς δρόμους!...

Οὕτω ἡ συνομιλία τῶν γυναικῶν ἐλάμβανε διαφόρους φάσεις καὶ ἐζωηρεῦετο. Αἱ νέαι ἀπεκλήρυσον καὶ ἀνεθεματίζον τὴν ἐποχὴν τῶν, τὴν ἐλευθέραν καὶ προσδευτικὴν καὶ ἔλεγον ὅτι ἐπόθουν τοὺς περασμένους καιροὺς ἐνῶ αἱ γραῖαι ἐφιλοτιμοῦντο καὶ παρίστανον αὐτοὺς τόσο ἀ-

γνοὺς καὶ ἀνώμους. Ἐπὶ τοῦ πηγαδίου διεξήγετο ἀκόμη θορυβώδης ὁ περὶ τῆς ὑδρεύσεως ἀγὼν κ' ἐξηκολούθουν ἀκόμη νὰ πηγαينوέρχωνται αἱ χωρικαὶ ἀπὸ τὰ μονοπάτια.

— Γιὰ ἰδέστε, ἰδέστε πῶς ἔρχεται, ἡ σιγαλοπαπαδιά! εἶπεν αἴφνης μία γυνὴ δεικνύουσα πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ χλοεροῦ δρομίσκου, τοῦ φέροντος ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως εἰς τὸ πηγάδι.

Αἱ γυναῖκες διέκοψαν τὴν συνομιλίαν των καὶ προέβλεψαν ὄλαι μὲ μειδίαμα χλευαστικὸν τὴν Ἀνθήν. Ἦρχετο ἡ λυγερὴ κρατοῦσα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τοῦ ἀριστέρου ὄμου καὶ ἑτέραν διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ μικρᾶς ἀνυποδότητου παιδίσκης, φερούσης τὸν σίκλον. Δὲν εἶχε τίποτε τὸ προσποιητὸν ἐπ' αὐτῆς ὅπως ἤ-

θελον νὰ φανερώσουν διὰ τοῦ ἐπωνύμου σιγαλοπαπαδιάς αἱ κακολογοῦσαι γυναῖκες. Ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἐπὶ τοῦ βαδίστατος καὶ ἐφ' ὄλου αὐτῆς τοῦ ἀτόμου ὑπῆρχεν θλίψις τις, ἡ ἰσχυρὰ ἐκείνη θλίψις καὶ κόπωσις, ἡ συναντωμένη μόνον εἰς τοὺς γνωρίσαντας τὴν ἀληθινὴν δυστυχίαν. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς παρθένου διετήρουν βεβαίως τὴν γλαυκὴν αὐτῶν καὶ μαγικὴν διαύγειαν· ἀλλ' ὑπόμικτροι στεφάναι διαγραφόμεναι κύκλω καὶ τριανταφυλλένια τις ἐρυθρότης ἐπὶ τῶν ἀκροβλεφάρων, ἐδείκνυον ὅτι πολλὰ ἔχυσαν δάκρυα· σπασμώδης δὲ τις τρόμος τοῦ κάτω χεῖλους, ὑπόχρως πελιδοῦ καὶ ἡ νωθρότης τοῦ σώματος, ἐμαρτύρουν ἀρκούντως τὴν δοκιμασίαν τῆς ψυχῆς τῆς.

^{Ἔπεται συνέχεια}

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ.

ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαμμαριὸν

Συνέχεια· τὸς σελ. 343

Ποῦ εἶνε λοιπὸν τὸ σταθερὸν σημεῖον, ἐφ' οὗ φιλοδοξοῦμεν νὰ στηριχθῶμεν;

Ὁ ἡμέτερος πλανήτης ὅστις ἄλλοτε ὑπετίθετο ὅτι ἦτο ἡ βᾶσις τοῦ κόσμου πράγματι ὑποστηρίζεται μακρόθεν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ὅστις τὸν κάμνει νὰ ἰσοροπῇ διὰ τῆς ἑλξεως πρὸς τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος περιφερόμενος περὶ αὐτοῦ μὲ ταχύτητα ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀπόστασιν. Ἡ ταχύτης αὕτη ἡ πρὸςερχομένη ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἡλιακοῦ ὄγκου, διατηρεῖ τὸν ἡμέτερον πλανήτην εἰς τὴν αὐτὴν μεσαίαν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ ἀστέρος· ἐὰν ἡ ταχύτης ἦτο μικροτέρα, ἡ βαρύτης θὰ ὑπερεῖχε καὶ θὰ ἐπῆρχετο ἡ πτώσις τῆς Γῆς εἰς τὸν Ἥλιον· ἐὰν ἀπεναντίας ἡ ταχύτης ἦτο μεγαλειτέρα, θὰ ἀπεμακρύνετο ἀκαταπαύστως καὶ ἐπ' ἀπειρον ὁ ἡμέτερος πλανήτης ἀπὸ τῆς ζωογόνου δι' αὐτὸν ἐστίας. Ἀλλὰ διὰ τῆς ταχύτητος τῆς προερχομένης ἐκ τῆς βαρύτητος, ἡ πλανήτης ἡμῶν πατρὶς διατελεῖ εἰς διαρκῆ στασιμότητα. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ Σελήνη ὑποστηρίζεται εἰς τὸ διάστημα διὰ τῆς δυνάμεως τῆς παγκοσμίου βαρύτητος ὑπὸ τῆς Γῆς, ἥτις τὴν κάμνει νὰ περιστρέφεται περὶ αὐτὴν μὲ κεκτημένην ταχύτητα διὰ νὰ τὴν συγκρατῇ διαρκῶς εἰς τὴν αὐτὴν μεσαίαν ἀπόστασιν. Ἡ Γῆ καὶ ἡ Σελήνη ἀποτελοῦσι τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸ διάστημα πλανητικὸν ζεῦγος τὸ ὁποῖον διατηρεῖται ἐν διηκεῖ ἰσοροπία ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην κυριαρχίαν τῆς ἡλιακῆς ἑλξεως. Ἄν ἡ Γῆ ὑπῆρχε μόνη εἰς τὸν κόσμον, θὰ ἔμεινεν αἰωνίως ἀκίνητος εἰς τὸ σημεῖον τοῦ ἀπέιρου κενοῦ ἐνθα ἤθελε τοποθετηθῆ, χωρὶς ποτε νὰ δύναται οὔτε νὰ κατέλθῃ οὔτε ν' ἀνέλθῃ οὔτε ν' ἀλλάξῃ θέσιν ὅπωςδῆποτε, ἀφοῦ μάλιστα καὶ αὐταὶ αἱ ἐκφράσεις τότε «κατέρ-

χεσθαι, ἀνέρχεσθαι, δεξιὰ, ἀριστερά,» οὐδεμίαν θὰ εἶχον ἀπόλυτον σημασίαν. Ἄν αὐτὴ ἡ ἰδία Γῆ παλιν, ἐνῶ ὑπῆρχε μόνη εἶχε λάθει ὄθησιν τινα οἰανδήποτε καὶ ἐφέρετο μετὰ ταχύτητος οἰαςδῆποτε πρὸς οἰανδήποτε διεύθυνσιν, θὰ ἔβαινον αἰωνίως κατ'εὐθείαν γραμμὴν πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην χωρὶς ποτε νὰ δύναται νὰ σταματήσῃ, οὔτε νὰ βραδύνῃ ἢ νὰ μεταβάλλῃ τὴν κίνησιν τῆς. Τὸ αὐτὸ θὰ συνέβαινε καὶ ἂν ἡ Σελήνη συνυπῆρχε μόνη μετ' αὐτῆς. Θὰ περιστρέφοντο ἀμφότερα περὶ τοῦ κοινοῦ αὐτῶν κέντρον τῆς βαρύτητος, ἐκπληροῦσαι τὸν προορισμὸν αὐτῶν εἰς τὸν αὐτὸν τοῦ διαστήματος τόπον τρέχουσαι ὁμοῦ πρὸς τὴν διεύθυνσιν πρὸς ἣν θὰ ἐφέροντο. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπάρχει ὁ Ἥλιος καὶ εἶνε αὐτὸς τὸ κέντρον τοῦ ἑαυτοῦ συστήματος, ἡ Γῆ πάντες οἱ πλανῆται καὶ πάντες οἱ δορυφόροι αὐτῶν ἐξαρτῶνται ἐξ αὐτοῦ καὶ ἡ ὑπαρξίς των ἀμεταβλήτως συνδέεται μετὰ τῆς ἰδικῆς του.

Τὸ σταθερὸν σημεῖον ὑπερ ἀναζητοῦμεν, ἡ στερεὰ βᾶσις ἣν φαινόμεθα ποθοῦντες ὅπως ἐξασφαλίσωμεν τὴν στασιμότητα τοῦ σύμπαντος, εἶνε λοιπὸν αὐτὴ ἡ τόσον κολοσσαία καὶ βραεῖα σφαῖρα τοῦ Ἥλιου;

Οὐχὶ βεβαίως, ἀφοῦ ὁ Ἥλιος αὐτὸς δὲν εἶνε ἀκίνητος, διότι μᾶς παρασύρει μεθ' ὄλου τοῦ συστήματός του πρὸς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ἡρακλέους.

Μήπως ἡ βαρύτης τοῦ Ἥλιου μας ἐξαρτᾶται ἐξ ἐτέρου ἀπειρομεγέθους ἡλίου, οὗ ἡ ἑλξις φθάνει μέχρις αὐτοῦ καὶ διέπει τὰς τύχας του ὅπως αὐτὸς διέπει τὰς τῶν πλανητῶν; Αἱ ἐρευνηταὶ τῆς Ἀστρονομίας ἐπιτρέπουσιν ἄρα γε νὰ εἰκασωμεν ὅτι πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ἡρακλέους πορείας μας ὑπάρχει